

УДК 378.091.8:061.2“187/193”

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2018.155573>

Оксана Ковалишин, асистент кафедри
загальної педагогіки та педагогіки вищої школи факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ СПІВПРАЦІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА Й УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В ГАЛИЧИНІ (кінець XIX – початок XX ст.)

У статті проаналізовано організаційно-педагогічні аспекти співпраці Наукового товариства імені Шевченка (НТШ) й українських студентських організацій Галичини наприкінці XIX – початку XX ст. У контексті розгляду питання витоків та становлення молодіжних об'єднань, акцентовано увагу на різноманітних формах підтримки й допомоги НТШ у реалізації молодіжних ініціатив у студентському середовищі вищих шкіл краю, розкрито форми співпраці і взаємодії у вирішенні соціальних проблем, захисту прав і свобод студентства, заохоченні молоді до активної громадської культурно-просвітницької роботи, наукового пошуку.

Ключові слова: Наукове товариство ім. Шевченка; студентські організації; співпраця; “Академічне братство”; “Ватра”; “Академічна громада”; “Основа”; Академічний дім; “Академічна поміч”.

Лит. 22.

Oksana Kovalyshyn, Assistant of the General Pedagogics and Pedagogy of the Higher School Department
Faculty of Pedagogical Education Lviv Ivan Franko National University

ORGANIZATIONAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS OF THE COOPERATION OF THE SCIENTIFIC SOCIETY NAMED AFTER TARAS SHEVCHENKO AND UKRAINIAN STUDENTS' ORGANIZATIONS IN GALICIA (at the end of XIX – beginning of XX centuries)

The article describes preconditions and process of formation, activity and interaction of Ukrainian student institutions, which became centers of scientific and social life of students of higher educational institutions, defended rights and freedoms, represented the interests of Ukrainian youth in front of the Austrian and Polish authorities in the territories of Galicia in the late 19th and early 20th centuries.

In the scope of research, the main archival sources of the State Archives of Lviv region, the Central Historical Archives of Ukraine, the city of Lviv and the scientific works of the investigated area were analyzed, which highlighted the influence and support of the Scientific Society on the process of formation of students' institutions in the educational movement.

The author investigates the organizational and pedagogical aspects of cooperation between the Shevchenko Scientific Society and numerous students' associations (“Academic brotherhood”, “Vatra”, “Academic community”, “Basis”, “Academic help”) in Lviv in the context of the organization of Ukrainian student youth. Traced situation of the Academic House of the Scientific Society named after him.

The author reveals the role of Shevchenko Scientific Society, as a student center, in the support and development of Ukrainian students. The article deals with the activities of Shevchenko Scientific Society in the organization of students' readings, libraries, publication of scientific and literary works, arrangement of lectures, scientific circles, literary evenings, concerts, performances, scientific trips to the region, etc. The contribution of the Scientific Society to them is clarified.

The article revealed the aid of the publishing bodies of the Scientific Society, concerning the coverage of the main areas of activity and development of students' organizations, the role and interrelation of the members of the Scientific Society and organisations, contribution into activities of Ukrainian student initiatives.

The author reviewed the characteristic correlation and interaction of studied the students' societies and centers in the aspect of support of Ukrainian student youth and the development of the educational and educational sphere.

Keywords: Scientific Society named after Taras Shevchenko; students' organizations; “Academic fraternity”; “Vatra”, “Academic community”; “Basis”; Academic home; “Academic help”.

Постановка проблеми. Кінець XIX – початок XX століття на теренах Галичини знаменувався активізацією українського національного життя, покликаним до життя громадських рухів та ініціатив, заснуванням різного роду товариств й організацій.

Важливу роль у розгортанні процесів національного відродження українців краю відіграло Наукове товариство імені Шевченка (НТШ), яке виступило потужним каталізатором прогресивних культурно-освітніх і науково-просвітницьких починів, спричинилося до

консолідації національних сил на державницьких засадах. Заслугою НТШ стало налагодження конструктивного діалогу і партнерства із багатьма іншими громадськими товариствами і організаціями, надання їм всебічної підтримки і допомоги.

У цьому аспекті на увагу заслуговує багаторічна співпраця Наукового товариства імені Шевченка із українським молодіжним академічним середовищем вищих шкіл Галичини, репрезентованого чисельними студентськими об'єднаннями, громадами, гуртками та ін., метою діяльності яких було надання різноманітних форм допомоги студентській молоді, захист прав та свобод студентства, створення умов для професійного самовдосконалення тощо. Упродовж тривалого періоду з боку НТШ велася активна робота щодо підтримки молодіжних ініціатив, плекання національної самосвідомості, залучення молоді до культурно-просвітницької діяльності, заохочення до наукового пошуку тощо.

На сьогодні основним джерелом вивчення внеску НТШ у розвиток українських студентських організацій і товариств, різноманітних аспектів їхньої співпраці і взаємодопомоги виступають архівні документи Центрального державного історичного архіву України у м. Львові (фонди 309, 834 та ін.) та Державного архіву Львівської області (фонди 292, 293, 296 та ін.). Серед дослідників, які частково торкалися висвітлення поставленої проблеми відзначимо праці І. Андрухівця [1], Р. Ковалюка [4], Б. Савчука [7] та ін.

Метою статті є аналіз організаційно-педагогічних аспектів співпраці Наукового товариства імені Шевченка у Львові й українських студентських організацій та осередків у Галичині Львові наприкінці XIX – початку XX століття.

Виклад основного матеріалу з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Зародження та становлення в Галичині організацій, спрямованих на розвиток і підтримку української освіти і культури розпочалося у 60 – 70-х рр. XIX ст. Заснування товариства “Просвіта” і Літературного товариства ім. Шевченка (реорганізованого 1892 р. у Наукове товариство ім. Шевченка), задали тон на освітній арені української спільноти для створення освітньо-просвітницьких студентських організацій (“Академічне братство”, “Ватра”, “Академічна громада”, “Основа”, Академічний дім, “Академічна поміч”), першочергова мета котрих полягала в підтримці студентської молоді.

Першою такою організацією стало “Академічне братство”, яке з'явилося на базі

двох інших товариств (“Українська бесіда” і “Дружній лихвар”) та діяльність якої припадає на 1882-1896 рр. у Львові. Мета його визначалась статутом з 1886 р., в якому зазначалось, що “Академічне братство” має бути осередком наукового і громадського життя українських студентів. Товариство дало початок діяльності визначним діячам НТШ: О. Барвінського, М. Бучинського (котрі були задіяні у розробці статуту попередника “Дружнього лихваря” – “Академічної руської читальні”), О. Колессу, І. Франка та ін.

У базі “Академічне братство” існувала власна бібліотека, читальня, організовувались філософські, літературно-історичні та етнографічно-статистичні гуртки, читання лекцій, літературні й артистичні вечори, була спроба видати власний журнал “Товариш”. “Академічне братство” разом з НТШ брало участь в організації віч на підтримку рівності української мови й відкриття кафедри української історії у Львівському університеті [5, 103 – 104].

В 1892 р. у Львівському університеті було засновано українське студентське товариство “Ватра”. Згідно зі статутом, метою цього молодіжного об'єднання стала організація освітньо-просвітницької діяльності в академічному середовищі шляхом створення читальні, відкриття бібліотеки, видання наукових і літературних творів, організації лекцій, наукових гуртків, літературних вечорів, концертів, вистав, наукових мандрівок краєм тощо. Новостворене товариство, з самого початку своєї діяльності налагодило співпрацю із НТШ. Передусім, це стосується використання членами товариства можливості публікуватися у виданнях НТШ. І. Копач, О. Макарушка, І. Раковський, Я. Грушкевич, Ф. Колесса, О. Терлецький, С. Томашівський та ін. друкували свої праці у “Записках НТШ”, окремі публікації активних діячів цієї організації побачили світ також у літературно-науковому та громадсько-культурному часописі “Зоря”, який видавався під патронатом Наукового товариства імені Шевченка у Львові [6, 528].

З 1896 р. “Академічне братство” разом з товариством “Ватра” злились у єдине товариство, яке отримало назву “Академічна громада”. У своїй праці “Хроніка руху української академічної молоді у Львові від 1861 до 1908 рр.” відомий український громадсько-політичний діяч, письменник, журналіст О. Назарук охарактеризував “Академічну громаду” як наймогутніше джерело, що мало різноманітний рух, який складався з бурхливих студентських демонстрацій у Львівському університеті, живої

участі молоді в політичній агітації та організаційно-просвітній роботі [11]. У друкованому органі товариства – журналі “Молода Україна”, першому українському студентському часописі, що виходив кожного тижня у 1900 – 1903 рр. публікувалися члени НТШ – С. Баран, М. Галушинський, І. Крип’якевич, С. Крушельницький, В. Панейко, В. Старосольський та ін. [5, 100 – 102].

Дбаючи передусім про поліпшення умов життя та побуту української студентської молоді, керівництво “Академічної громади” першочергово поставило за мету заснування “фонду запомогі і позики”. У зверненні з цього приводу зазначалося: “... з огляду на те, що наше Товариство є самотнім у Львові академічним о русько-українським характері... збирає молодіж з усіх сторін нашого краю і нараховує близько ста членів, котрі в більшій мірі, будучи синами бідних родин ... могли б числити на матеріальну підмогу” [16, арк. 39].

За допомогою у вирішенні різноманітних питань свого розвитку “Академічна громада” зверталася до Наукового товариства ім. Шевченка. Так, зокрема 31 січня 1903 р., його голова Й. Чайківський апелював до НТШ щодо “вислання даром своїх видавництв товариству” [9]. Загалом надані з боку наукової інституції численні позики на підтримку діяльності молодіжного товариства свідчать про розуміння ваги і значення студентських ініціатив для розбудови українського національного життя в Галичині в означену історичну добу.

Більше того, Наукове товариство імені Шевченка взяло на себе обов’язок виступити довіреною особою “Академічної громади” щодо укомплектування і збереження архівних матеріалів діяльності студентської організації, про що свідчить відповідний протокольний документ від 4 грудня 1902 року [20]. Відповідно до цієї домовленості наприкінці 1908 р. “Академічна громада” передала у сховище НТШ свій архів, у т. ч. документи студентських товариств “Дружній лихвар”, “Ватра”, “Академічна громада” в Кракові, “Академічне братство”, редакції журналу “Молода Україна” [5, 100 – 102].

Варто зазначити, що у співпраці із Науковим товариством імені Шевченка “Академічна громада” активно взаємодіяла і з іншими культурно-освітніми осередками як в Галичині, так і за її межами. Зокрема, здійснювала підтримку товариства “Просвіти”, яке просила дарувати книги до бібліотеки, “зайнятися... читальнею і розбудовувати громадське життя” [22, арк. 15], “Кружка правників” за участю студентів Львівського університету [16, арк. 16],

академічного товариства “Молода Україна” у Чернівцях [19, арк. 13, 32], академічного товариства “Союз” з кружком “Українських дівчат” [22, арк. 8], бібліотеки Академічної гімназії та ін., які просили “Академічну громаду”: “о ласкаве обдарування своїми виданнями, а також і примірниками тих книжок, які знаходяться в бібліотеці...” [21, арк. 27, 28]. Крім того, безпосередньо у приміщеннях “Академічної громади” систематично проводилися для охочих відчити на популярні науково-пізнавальні теми за участю членів Наукового товариства імені Шевченка [21, арк. 19].

“Академічна громада” надавала квоти на навчання, позики на проживання студентів львівських вищих шкіл, підтримувало стипендіями талановиту українську молоді. З метою збільшення стипендіальних квот товариство приєдналося до впровадження під орудою НТШ стипендіального фонду імені проф. О. Огоновського [17, арк. 42].

Особливо партнерські відносини “Академічна громада” мала з товариством “Основа”, створене у 1897 р. при Вищій політехнічній школі у Львові. Так, скажімо, всі знакові зібрання “Основи” (вибори, загальні збори та ін.) детально обговорювалися у середовищі “Академічної громади”, бібліотека студентської молоді товариства “Основа” постійно поповнювалася подарунковою літературою [18, арк. 13].

“Бути осередком наукового і товариського життя українських студентів львівської політехніки” – так визначалася у статуті мета діяльності товариства “Основи” [14, арк. 23]. Структурно товариство, відповідно до спеціалізації відділень Політехніки, мало шість наукових підрозділів: мистецьку секцію, яка об’єднувала студентів відділів архітектури і рисувальної групи та профільні гуртки – механіків, хіміків, рільників, лісників та інженерії. Засадничою статутною ідеєю, яка працювала насамперед для взаємодопомоги студентів-політехніків, мала також культурно-освітнє та наукове значення для ширшого загалу. “Основа” утримувала “свій льокаль, читальню і бібліотеку”, організувала “наукові відчити та дискусії, літературні вечори, артистичні концерти, театральні вистави” [14, арк. 23], видавала підручники та часописи, займалася посередництвом у працевлаштуванні студентів, проведенні практик під час канікул, підтримувало наукові відрядження, влаштовувало благодійні акції [8, 60 – 68].

Часто “Основа” зверталась до НТШ за підмогою в оснащенні бібліотеки, до Головної управи надходили листи-звернення про

надсилання творів, видань, а також зворотні листи-подяки за отриману літературу [10, арк. 13]. Не маючи стабільних доходів товариство постійно здійснювало пошук засобів для підтримки діяльності своїх секцій і гуртків. Частина коштів надходила з бюджету самого товариства за рахунок сплати членських внесків, крім того, фонди поповнювалися від проведення різних заходів, продажу календарів, а також фінансової допомоги від сенату Політехніки, української громадськості тощо [15, арк. 4].

З вищезазначеного можна зробити висновок, що різнобічна підтримка студентської молоді не могла відбутися без належної і цілеспрямованої допомоги з боку однієї із найбільш впливових і авторитетних громадських інституцій в Галичині – Наукового товариства імені Шевченка.

В цьому контексті, слід окремо виділити питання щодо створення та функціонування у Львові українського Академічного дому – важливого осередку національного життя у Львові, до діяльності якого у значній мірі приклялося НТШ.

Історія Академічного дому як осередку українського студентства у Львові розпочинається від часу заснування М. Грушевським у 1903 році так званого “Фонду українського академічного дому”, який виступив основним джерелом фінансування спорудження будівлі. Найбільший благодійний внесок (понад 63 тис. корон) надійшов до фонду від відомого мецената української культури Євгена Чикаленка. До цих коштів НТШ та українська громадськість Галичини додала необхідну суму, що дозволило у 1905 році в основному довершити будівництво і відкрити приміщення для користування українською академічною молоддю Львова.

Головна мета діяльності цього українського молодіжного громадського освітньо-просвітницького осередку чітко означена такими словами К. Студинського: “Від довшого часу відчувалася болюча потреба дому, де українсько-руська молодіж вищих шкіл могла би знаходити добрі, гігієнічні і можливо дешеві помешкання та таку ж їжу, в крайній потребі і кредит (по змозі), де б виховувалась вона в здоровій атмосфері праці, вищих духовних інтересів, суспільних і національних обов’язків і, не марнуючи своїх сил у біді або невідповідних обставинах, приносила би в тяжку боротьбу життя непорушні запаси енергії, свіжість інтересів та ідеалів суспільної діяльності” [2, 141].

Як бачимо, основне призначення Академічного дому полягало у підтримці студентської молоді: “..Від тепер товариства нашої академічної

молодіж не потребуються міститися в чужих, не все відповідних на се кутах; наші академіки не будуть... тратити здоровля у вохких і темних норах. Вони дістають до свого розпорядження гарний дім...” [12, арк. 1]. Студентство мало у своєму розпорядженні спальні приміщення, бібліотеку, читальні, зали для відпочинку, а також кухню. Академічний дім приймав для проживання українських студентів вищих шкіл Львова з умовою надання довідки з місця навчання, автобіографії (“Опису життя”), підтвердження соціального становища, а також, що важливо, засвідчення активної діяльності студента в будь-якому українському громадському освітньо-просвітницькому товаристві (“Основа”, “Рідна школа”, читальня “Просвіта”, студентський кружок ім. М. Шашкевича тощо) [13].

Крім задоволення цих життєвонеобхідних потреб, гуртожиток відіграв важливу роль у плеканні національного духу, піднесенню національної свідомості студентської молоді, з самого початку його діяльності закладалася ідея створення потужного національного освітньо-просвітницького осередку. В архівних матеріалах з цього приводу зазначалося: “Молодіж, будуча суспільна наша, дістає огнище, де може почувати себе у себе дома, де може виховувати своїх членів у здоровій атмосфері праці, вищих духовних інтересів, суспільних і національних обов’язків, виміні гадок, і в тім почуттю солідарности й карности, яке дає тільки таке пожитє...” [12, арк.1].

Власником Академічного дому першочергово мало бути на той момент новозасноване товариство “Академічна Поміч”, проте, враховуючи, всі обставини, пов’язані із придбанням земельної ділянки, створенням і наповненням відповідної фундації та іншими господарсько-правовими документами “табулярним властителем Академічного дому виступило Наукове товариство імені Шевченка”, що тільки підсилювало значимість розпочатої національної ваги справи, оскільки, як зазначалося, “Наукове товариство ім. Шевченка й ініціатори основання й будови Академічного Дому тішили ся завсігди довір’ям та симпатією нашої спільности...” [12, арк. 2].

Як і інші українські національні осередки громадського життя, Академічний дім упродовж свого часу існування в умовах чужоземного поневолення переживав непрості часи гоніння та переслідування української студентської молоді, проте завжди залишався вірним своєму призначенню – надавати всеможливу допомогу й підтримку, створювати умови для виховання

національно свідомого молодого покоління українців. Як справедливо зауважує дослідник А. Кліш, тут “не один студент, знайшов тут притулок і підтримку, зміг здобути освіту і вийти в люди...” [3, 61 – 69].

І ще про одне студентське товариство, яке тісно співпрацювало з НТШ в означений період варто згадати. Мова йде “Академічну поміч” – українське студентське товариство, яке діяло у Львові з 1902 р. як “Руська академічна поміч”, після 1921 р. як “Українська академічна поміч”. Власне цьому товариству після зведення у 1906 р. було здано у винайм Академічний дім за умовленою винагородою, де воно мало винаймати кімнати студентам. Проте цей план виявився фінансово не виправданим і він був скасований. Це не завадило студентському товариству і надалі підтримувати тісну співпрацю із НТШ. З 1913 р. “Академічна поміч” була колективним звичайним членом НТШ [5, 102 – 103].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, організаційно-педагогічні аспекти співпраці Наукового товариства імені Шевченка й українських студентських організацій в Галичині в кінці XIX на початку XX ст. створювалися за допомогою: підтримки НТШ розвою студентських ініціатив та товариств, заснування наукових викладів, лекцій, завзяття членів Наукового товариства ім. Шевченка, вкладів меценатських коштів товариства та визначної ролі Академічного дому НТШ, як головного осередку українського студентства. Оцінюючи в цілому допомогу Наукового товариства імені Шевченка даним студентським організаціям на теренах Галичини, необхідно підкреслити їх взаємозв’язок і взаємодію для освітньо-просвітницької мети, що проявлялось масовою участю української молоді у студентських громадах, ініціативах.

Отже, отриманні у результаті дослідження висновки, щодо впливу Наукового товариства ім. Шевченка на діяльність студентських організацій та найбільших соціально активних груп населення у Галичині в кінці XIX на початку XX століття, зумовлює потребу у подальшому вивченні та дослідженні цієї проблематики, що дозволить вивчити та проаналізувати стан розвитку культури, освіти та науки загалом у Галичині та в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрухів І. Українські молодіжні товариства Галичини 1861–1939 рр. / І. Андрухів. – Івано-Франківськ, 1995. – 72 с.

2. Брилинський Т. “Академічний дім” у Львові – сторінка історії НТШ // Т. Шевченко і українська національна культура: Матеріали наук. симпоз. (Львів, 8–9 червня 1989 р. / ЗНЦ АН УРСР, Ін-т сусп. наук та ін. – Львів: Світ, 1990. – С. 141–142.

3. Кліш А. Б. Боротьба за утворення українського університету у Львові і участь у ній Кирила Студинського (20-ті рр. XX ст.) / Андрій Кліш // Збірник праць ТО НТШ. – Т.: Рада, 2007. – Том 3: Українсько-польські відносини вчора і сьогодні. – С. 61–69.

4. Ковалюк Р. Український студентський рух на західноукраїнських землях XIX–XX ст. / Р. Ковалюк. – Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України, 2001. – 420 с.

5. Наукове товариство імені Шевченка. Енциклопедія. – Том I. А – Бібл. – Львів, 2012. – 600 с.

6. Наукове товариство імені Шевченка. Енциклопедія. – Том 2. Бібл – Вес. – Львів, 2012. – С. 528.

7. Савчук Б. Студентський рух в Західній Україні у 1920 – 30-ті роки: хроніка організаційно-ідейного становлення / Б. Савчук // Наукові записки ТДПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Історія [За заг. ред. проф. М. М. Алексієвця]. – Тернопіль, 1999. – Вип. IX. – С. 54–58.

8. Самотий Р. Українське студентське товариство “Основа” і його роль у видавничій справі України першої третини XX ст. / Рената Самотий // Збірник праць Науково-дослідного центру періодики ЛНБ ім. В. Стефаника НАН України. – Львів, 2006. – Вип. 14. – С. 60–68.

9. Центральний державний історичний архів України, м. Львів (далі – ЦДАЛ України). – Ф.309. Оп.1. Спр. 295. 13 арк.

10. ЦДАЛ України. Ф. 309. Оп. 1. Спр. 296. 13 арк.

11. ЦДАЛ України. Ф. 834. Оп. 1. Спр. 126. 78 арк.

12. Державний архів Львівської області (далі – ДАЛО). Ф.292. Оп.1. Спр.5. Арк. 1, 2.

13. ДАЛО. Ф.292. Оп.1. Спр. 22. 53 арк.

14. ДАЛО. Ф. 293. Оп. 1. Спр. 2. Арк. 23.

15. ДАЛО. Ф. 293. Оп. 1. Спр. 6. Арк. 4.

16. ДАЛО. Ф. 296. Оп. 1. Спр. 5. Арк. 16, 39.

17. ДАЛО. Ф.296. Оп.1. Спр.6. 42 арк.

18. ДАЛО. Ф.296. Оп.1. Спр.34. Арк. 13.

19. ДАЛО. Ф.296. Оп.1. Спр.46. Арк. 31, 32.

20. ДАЛО. Ф. 296. Оп.1. Спр. 49.10 арк

21. ДАЛО. Ф. 296. Оп. 1. Спр. 58. Арк. 19, 27, 28.

22. ДАЛО. Ф 296. Оп. 1. Спр. 60. Арк. 8, 15.

REFERENCES

1. Andrukhiv, I. (1995). *Ukrainski molodizhni*

товариства Halychyny 1861–1939 rr [Ukrainian youth societies of Galicia 1861–1939 years]. Ivano-Frankivsk, 72 p. [in Ukrainian].

2. Brylynskyi, T. (1990). "Akademichnyi dim" u Lvovi – storinka istorii NTSh ["Academic Home" in Lviv is a history page of Shevchenko Scientific Society]. T. Shevchenko and the ukrainian national culture: Materials of Sciences Symposium (Lviv, 8–9 June 1989 year). Lviv, pp. 141–142. [in Ukrainian]

3. Klish, A. (2007). Borotba za utvorennia ukrainskoho universytetu u Lvovi i uchast u nii Kyryla Studynskoho (20-ti rr. XX st.) [The struggle for the formation of the Ukrainian university in Lviv and the participation in it of Cyril Studynsky (20-ies of the XX century)]. *Collection of works of the Shevchenko Scientific Society*. Vol.3. pp. 61–69. [in Ukrainian].

4. Kovaliuk, R. (2001). *Ukrainskyi studentskyi rukh na zakhidnoukrainskykh zemliakh XIX–XXst.* [Ukrainian student movement in the west ukrainian lands of the 19th – 20th centuries.]. I. Krypiakovich Ukrainian institute of Ukrainian studies NAS of Ukraine. Lviv, 420 p. [in Ukrainian].

5. Naukove tovarystvo imeni Shevchenka. *Entsyklopediia* (2012). [Shevchenko Scientific Society. Encyclopaedia]. Lviv. Vol. 1, 600 p. [in Ukrainian].

6. Naukove tovarystvo imeni Shevchenka. *Entsyklopediia* (2012). [Shevchenko Scientific Society. Encyclopaedia]. Lviv. Vol. 2, p.528. [in Ukrainian].

7. Savchuk, B. (1999). *Studentskyi rukh v*

Zakhidnii Ukraini u 1920–30-ti roky: khronika orhanizatsiino-ideinoho stanovlennia [Student movement in western Ukraine in the 1920-30 years: a chronicle of organizational and ideological formation]. Scientific notes of V. Hnatyuk TPU. Ternopil. Vol. 9, pp. 54–58. [in Ukrainian].

8. Samoty, R. (2006). *Ukrainske studentske tovarystvo "Osnova" i yoho rol u vydavnychii spravi Ukrainy pershoi tretyny XX st.* [Ukrainian student society "Base" and its role in publishing Ukraine the first third of the twentieth century]. Laboratory research center of periodicals V. Stefanyk LNB of the National Academy of Sciences of Ukraine. Lviv. Vol. 14, pp. 60–68. [in Ukrainian].

9. Tsentralnyi derzhavnyi istorychnyi arkhiv Ukrainy, m. Lviv (dali – TsDIAL Ukrainy). F.309. Op.1. Spr. 295. 13 ark.

10. TsDIAL Ukrainy. F. 309. Op. 1. Spr. 296. 13 ark.

11. TsDIAL Ukrainy. F. 834. Op. 1. Spr. 126. 78 ark.

12. Derzhavnyi arkhiv Lvivskoi oblasti (dali – DALO). F.292. Op.1. Spr.5. Ark. 1, 2.

13. DALO. F.292. Op.1. Spr. 22. 53 ark.

14. DALO. F. 293. Op. 1. Spr. 2. Ark. 23.

15. DALO. F. 293. Op. 1. Spr. 6. Ark. 4.

16. DALO. F. 296. Op. 1. Spr. 5. Ark. 16, 39.

17. DALO. F.296. Op.1. Spr.6. 42 ark.

18. DALO. F.296. Op.1. Spr.34. Ark. 13.

19. DALO. F.296. Op.1. Spr.46. Ark. 31, 32.

20. DALO. F. 296. Op.1. Spr. 49. 10 ark

21. DALO. F. 296. Op. 1. Spr. 58. Ark. 19, 27, 28

22. DALO. F 296. Op. 1. Spr. 60. Ark. 8, 15.

Стаття надійшла до редакції 19.11.2018

"Серйозне прагнення до будь-якої мети – вже половина успіху в її досягненні".

Вільгельм Гумбольдт
німецький філолог, філософ

"Життя окремої людини має сенс лише настільки, наскільки вона допомагає зробити життя інших людей більш гарним і благородним".

Альберт Ейнштейн
визначний фізик ХХ століття

"Всі перешкоди і труднощі – це щаблі, по яких ми ростемо вгору".

Фрідріх Ніцше
німецький філософ, психолог

